

der utvivlsomt indenfor Kirken som saadan, navnlig fra grundtvigsk Side, har været en Uvillie mod denne Løsning af Folkekirkens Problem, ud fra den besynderlige Opfattelse, at hvis man indførte en Ordning, der gav Folkekirken Røst og Mæle gennem en særlig repræsentativ eller anden Forsamling, vilde det betyde Hierarki og Flertalsvælde. Det er underligt, at man kan kalde det Hierarki, naar Ønskerne netop gaar i Retning af i aldeles overvejende Grad at lægge Ansvar et i Lægmands Haand. Og det er underligt, at man kan kalde det Hierarki og Flertalsvælde, naar Erfaringerne fra Ulandet saa absolut taler i modsat Retning. Jeg kan blot minde om vort Naboland Sverige med dets Kyrkomöte-Institution, hvor det i saa høj Grad viser sig, at der bliver taget stærkt Hensyn til de forskellige Retninger, der er fremme i Kirken.

Med hele den moderne Udvikling i vort Kirkeliv, som jeg begyndte med at skildre, Voluntarist-Princippets Gennemførelse og Lægfolkets Aktivitet, er det jo abnormt, kan man sige, at det vedbliver at være saaledes, at Kirkens Affærer ligger i en bekendelsesløs Rigsdags og i sidste Instans i en politisk valgt Kirkeministers Haand. Man ser jo ogsaa, hvordan en Bevægelse i Retning af Kirkens Frigørelse er noget, som i Øjeblikket er almindeligt; rundt omkring i Landene betragter man en Ordning som den, vi nu har, som, jeg kunde næsten sige: antediluviansk, forældet i enhver Henseende. Jeg minder om den meget stærke Bevægelse, som under Krigen er kommet frem i den engelske Statskirke. I denne *life and liberty movement*, som den hedder, har man fremhævet, at Kirkens Liv og Kirkens Frihed hænger stærkt sammen, og at de store Opgaver med Hensyn til Kirkens Liv, som er dukket op under Krigen, ud fra Erfaringerne fra Skyttegravene o. s. v., kræver, at der sker en Omordning af den engelske Statskirkes hele Forfatning, saaledes at der gennemføres Selvstændighed. En ganske lignende Bevægelse er kommet stærkt frem i vor Nabokirke i Norge.

Nu har jo den moderne Lovgivning hos os i Danmark i lange Tider saa at sige kun beskæftiget sig med enkelte Sider af det kirkelige Spørgsmaal. Man kan sige, at Rigsdagen har været ganske særlig lydør, naar der fra enkelte Sider kom Begæringer frem om kirkelige Reformers, og det kan kort udtrykkes saaledes, at man i Virkeligheden har favoriseret den grundtvigske Fløj af vor Kirke og de mindre Retninger, som staa paa et independentisk Standpunkt. Den Lov, vi nylig vedtog her i Tin-

gene, som endog gav Frimenighederne en Ret paa Folkekirkens Omraade, er et udpræget Eksempel paa denne Tendens. Men man kan roligt sige, at skal Rigsdagens to Ting være et Udtryk for Folket, maa de, saa længe vi har en Folkekirke, virkelig tage sig ikke blot af de Spørgsmaal, som berører den grundtvigske Fraktion, men ogsaa af dem, som berører hele Kirken som saadan. Vor Folkekirke kan ikke vedblivende staa tilbage i Udvikling for andre beslægtede Kirkesamfund, saa meget mindre som vi saa klart har Vidnesbyrd om, at den Udvikling, som er til Stede i disse, er i god Gænge i vor egen Kirke.

Der er en Række Arbejder, som nu under Krigen burde gøres fra Kirkens Side, men som vanskelig lader sig gøre, saa længe Kirken mangler Røst og Mæle. Jeg skal minde om, hvordan der er en stærk almindelig Bevægelse fremme rundt om i Kirkerne for et Samarbejde mellem de forskellige Kirkesamfund. Den begyndte i Nordamerika og er taget temmelig kraftigt op i Sverige af Ærkebiskop Söderblom. Saa længe den danske Kirke mangler Røst og Mæle, er den ude af Stand til paa fyldestgørende Maade at deltage i et saadant Samarbejde. Det bliver derved tilfældige, private Kredse, som maa tage Initiativet dertil. Jeg kan ogsaa nævne det Samarbejde, som er i høj Grad paakrævet mellem de nordiske Kirker og mellem den danske og den islandske Kirke, hvor man i saa høj Grad har haft Bud efter Samarbejde, og hvor det vilde være overordentlig nyttigt, om et saadant kunde komme i Gang. Dee er meget uheldigt, at vi er saaledes situerede, at en ret tilfældig sammenløben — sunde man næsten sige — Komité tager et eadant Spørgsmaal op uden at have nogen Rod og Basis i Folkekirken som Helhed. Det viser hen til, hvor uheldig Situationen er for et Arbejde, der tiltrænges fra folkekirkelig Henseende, saa længe vor Kirke staa uden Repræsentation, uden Røst og Mæle. En anden uheldig Følge er, at de indre Brydninger i vor Kirke stadig bliver saa stærke, saa længe man ikke ved noget om, hvorvidt Folkekirken i det hele er købt eller solgt i sin nuværende Situation.

Nu er det selvfølgelig ikke paa nogen Maade min Mening, at den højtærede Kirkeminister skulde tage Løsningen af disse Spørgsmaal op under den nuværende Situation. Vi har jo som bekendt Borgfred, og Borgfreden gaar netop ud paa, at de kirkepolitiske Spørgsmaal foreløbig skal hvile; det vil med andre Ord sige, at Borgfred er sluttet mellem de to Retninger, den,